

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

2021-2022

FilmoTeca
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

CICLE CINEMA, MEMÒRIA, PAU I DRETS HUMANS

DIA INTERNACIONAL DE LA PERSONA MIGRANT

Sessió de fragments audiovisuals

Material didàctic de la sessió

Recomanada per a ESO, Batxillerat i Cicles Formatius

Filmoteca per a les escoles està adreçat a centres educatius i té l'objectiu de fomentar l'interès d'infants i joves pel cinema, així com de formar els espectadors i espectadores del futur, tot posant en valor el nostre patrimoni cinematogràfic.

El cicle Cinema, memòria, pau i drets humans inclou projeccions i activitats pedagògiques associades als àmbits de memòria democràtica, pau i drets humans, i vinculades a un dia internacional relacionat amb aquestes temàtiques.

Aquest cicle està organitzat pels Serveis Educatius de la Filmoteca de Catalunya, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, el Memorial Democràtic i el Departament d'Educació.

Índex

5	Fitxes tècniques i sinopsis
6	Què treballem? Entitat convidada
7	Competències curriculars relacionades
8	Les representacions de les migracions al cinema espanyol
10	Reflexions del cinema contemporani sobre les migracions
12	L'especificitat de les migracions femenines
14	Proposta d'activitats
18	Documentació relacionada
19	Glossari

Fitxes tècniques i sinopsis

La piel quemada

Josep Maria Forn

Espanya, 1967. (fragment)

Història sobre la migració espanyola interna entre regions amb nivell de desenvolupament diferent. En un poble de la Costa Brava, als anys 60, un treballador d'obra comença la seva jornada laboral mentre en un poble andalús, la seva família emprèn el viatge per reunir-se amb ell.

El largo viaje hacia la ira

Llorenç Soler

Espanya, 1969. (fragment)

Les migracions del camp a la ciutat provoquen situacions de desarrelament, pobresa, insalubritat... La inadequació dels barris, la situació laboral precària i la misèria s'uneixen per provocar aquest llarg viatge cap a la ira.

Idrissa: crònica d'una mort qual-sevol

Xapo Ortega i Xavier Artigues

Espanya, 2018. (fragment)

Pel·lícula d'investigació sobre la mort d'Idrissa, un jove detingut al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona l'any 2012. En un exercici de justícia, memòria i reparació, les restes d'Idrissa són retornades al petit poble de Guinea que el va veure néixer, al costat de la seva família.

Organizar lo (im)posible

Tonina Matamalas i Carme Gomila

Espanya, 2017. (fragment)

Las Kellys, l'associació autònoma de cambreres d'hotel organitzades en vuit grups per tot el país, lluiten per millorar les seves condicions laborals i la qualitat de vida.

Binti

Frederike Migom

Bèlgica i Holanda, 2019. (fragment)

La Binti té dotze anys. Va néixer al Congo, però viu a Bèlgica amb el seu pare Jovial des de molt petita. Tot i que no tenen papers, la Binti vol viure una vida normal i somia a convertir-se en una famosa youtuber com la seva ídol Tatiana.

Material didàctic elaborat per:

Què treballem?

- La representació de les migracions al cinema espanyol
- Reflexions del cinema contemporani sobre les migracions
- L'especificitat de les migracions femenines

Entitat convidada

CCAR Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat és una entitat sense ànim de lucre que té com a objectius la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades i immigrants. Des de la Comissió qüestionen la pretesa voluntarietat de les migracions i volen obrir un debat sobre les formes de persecució i vulneracions de drets humans que necessiten d'algun tipus de protecció.

És una entitat inspirada per un profund sentit ètic i per valors com la justícia, la solidaritat, la llibertat i la igualtat. La defensa d'aquests principis constitueix el seu principal patrimoni.

Material didàctic elaborat per:

Competències bàsiques relacionades

Competències bàsiques de l'àmbit social

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Analitzar les manifestacions culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
- Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.
- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.
- Participar activament i de manera compromesa en projectes per exercir drets, deures i responsabilitats propis d'una societat democràtica.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

Competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors

- Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes.
- Assumir actituds ètiques derivades de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi.
- Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences.

- Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per propiciar la cultura de la pau.
- Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.

Competències bàsiques de l'àmbit artístic

- Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.
- Mostrar hàbits de percepció reflexiva i oberta de la realitat sonora i visual de l'entorn natural i cultura.
- Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.

Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic

- Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.
- Implicar-se activa i reflexivament en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

Material didàctic elaborat per:

Les representacions de les migracions

La piel quemada (1967), de Josep Maria Forn,
és un film sobre contrastos.

Alguns apunts sobre migració

Des dels orígens de la humanitat a Àfrica, els éssers humans han migrat. Aquestes migracions, aquests moviments humans, continuen avui en dia, a vegades motivats per raons voluntàries i a vegades forçats per la cerca de millors condicions de vida, la fugida d'un conflicte bèl·lic, la persecució per raó d'ètnia o religió, etc. La crisi climàtica, de la mà dels conflictes de caire polític i econòmic que comporta, és, actualment, una de les principals causes d'exili de milions de persones en tot el planeta.

La societat espanyola i la societat catalana no han estat exemptes de diverses experiències pròpies significatives al llarg dels temps. De la història contemporània, per exemple, es pot destacar l'exili d'aproximadament mig milió de persones que, després de la guerra civil, van fugir del règim totalitari de Francisco Franco; així com les experiències d'emigració assistida cap a països com Alemanya, Suïssa, Regne Unit, França, Bèlgica o Holanda que, durant les dècades dels anys 60 i 70, van signar acords bilaterals amb l'Institut Español de Emigración per tal que les treballadores i els treballadors espanyols cobrissin les necessitats laborals d'aquests països amb mà d'obra barata. L'Estat espanyol es convertirà, més tard, en un país d'acollida de persones migrants. Serà arran de la seva adhesió a la Unió Europea el 1986 i, des d'aleshores, l'entrada de persones migrants serà constant i progressiva, fins a arribar a quotes màximes a mitjans dels 2000 i notar certa davallada després de la crisi financera de 2008.

La migració al cinema espanyol: dels moviments interns als externs

El Plan de Desarrollo aprovat per Franco el 1964 tenia l'objectiu de modernitzar el país o, si més no, de donar un canvi d'imatge, associada al benestar i la modernitat, de cara a la resta de països europeus. *La piel quemada*, de Josep Maria Forn (1967) és un dels films més importants d'aquests anys, ja que aconsegueix plasmar les contradiccions d'un país que començava a obrir-se al turisme (i, de pas, a uns costums i una moral menys opressores), alhora que forçava a l'emigració interna del camp a les ciutats. En aquest film de ficció terriblement realista, la pell cremada de les turistes que prenen el sol a les platges contrasta amb la pell cremada dels manobres

Material didàctic elaborat per:

andalusos que buscaven la prosperitat a Catalunya. Dos anys després, el documentalista Llorenç Soler dirigia el curtmetratge *El largo viaje hacia la ira* (1969) un recull d'imatges i testimonis d'emigrants arribats a Barcelona que mostren l'abandonament institucional, les condicions de vida, i la tenaç autoconstrucció dels barris perifèrics de la ciutat.

L'anomenada emigració assistida també va quedar representada en el cinema comercial dels anys 70. Films com *Españolas en París* (Roberto Bodegas, 1971) o *¡Vente a Alemania, Pepe!* (Pedro Lazaga, 1971) van ser comèdies comercials que es van atrevir a introduir temes seriosos com l'emigració femenina dels pobles a París per treballar a les cases de les famílies riques franceses o l'emigració de treballadors espanyols a Alemanya com a mà d'obra barata.

El cinema que reconeix la realitat contemporània

El cinema és una font inesgotable d'històries. Com a producció cultural, es pot afirmar que la cultura cinematogràfica ha tingut cura de representar i mostrar diverses realitats socials que, en cada moment, podien ser in-

teressants (per qüestions d'identificació, per la vigència d'uns debats, etc.) per a les persones espectadores. Les conseqüències de la globalització, la cultura de l'extracció que sustenta el capitalisme, la inestabilitat política d'alguns indrets, la retracció dels drets humans o el sorgiment de nous conflictes bèl·lics internacionals són algunes de les causes darrere els fenòmens migratoris contemporanis. De nou, el cinema de l'Estat espanyol s'ha preocupat de mostrar-ne algunes cares a films com *Flores de otro mundo* (Icía Bollaín, 1999), centrada en les experiències de les dones enviades a un poble amb altes taxes de masculinització; *La Plaga* (Neus Ballús, 2013), film que hibrida ficció i documental per apropar-se de manera realista a cinc personatges de diferents procedències que viuen i treballen a la perifèria barcelonina o *Idrissa: crònica d'una mort qualsevol* (Xapo Ortega i Xavi Artigues, 2018), un documental activista que denuncia el racisme institucionalitzat i la vulneració dels drets humans en alguns centres d'internament de persones estrangeres.

Les relacions postcoloniales d'Europa amb molts països africans és el rerefons a *Idrissa: crònica d'una mort qualsevol* (2018).

Material didàctic elaborat per:

Reflexions del cinema contemporani sobre les migracions

La comicitat i la ironia amb rerefons crític són habituals en el cinema d'Aki Kaurismäki.

L'origen del cinema, a finals del segle XIX, coincideix cronològicament amb les migracions massives d'Europa als Estats Units, amb més de catorze milions de persones desplaçades. El ràpid creixement industrial de Nord-amèrica ofería oportunitats d'inversió i laborals a la població del centre i nord-europea, i va propiciar canvis socials, econòmics i demogràfics en els territoris implicats. Entre 1880 i 1915 és l'època també en què el cinema es consolidà: passà de ser un espectacle inèdit que despertava cert interès a esdevenir una indústria milionària. Per això no és d'estranyar que els fenòmens migratoris fossin des de l'inici una temàtica recurrent, que encara perdura. A més a més, com que aquest desenvolupament coincidí amb el punt àlgid

de l'expansionisme occidental, la relació entre els pobles colonitzats i el cinema com un mitjà a l'abast dels colonitzadors forjà un imaginari col·lectiu racista de l'alteritat.

El cinema europeu de la immigració

De vegades, el cinema, les sèries i els mitjans de comunicació han fet aproximacions estereotipades de les persones migrades, basades en clixés. Aquestes representacions, a banda de ser limitants, solen ser concretes segons la procedència i de caràcter negatiu i poden influir en l'argument: als personatges musulmans se'ls vincula amb el fanatisme religiós o el terrorisme; als personatges llatinoamericans, amb la criminalitat; als personatges

Material didàctic elaborat per:

femenins orientals se'ls exotitza, etc. El fet de tractar-los com un grup, sense personalitzar o conèixer les seves vivències, també impossibilita que hi empatitzem com a espectadors i espectadores. Són uns enfocaments que conviuen amb altres produccions que, a l'hora de tractar les migracions, defugen el sensacionalisme i el victimisme i reivindiquen valors humanistes. És la consciència ideològica i artística sobre les condicions socials de les persones migrants o refugiades a la Unió Europea la que permet parlar d'un cinema europeu de la immigració. Els i les cineastes es posicionen críticament amb les fortificacions de les fronteres físiques, així com amb la capacitat de la població —i l'audiència— de qüestionar les lògiques de poder de l'estat, eminentment racistes.

L'amor entre els protagonistes de *Todos nos llamamos Alí* (1974) no troba l'acceptació social.

Una de les primeres pel·lícules que s'hi engloba és *Todos nos llamamos Alí* (Rainer Werner Fassbinder, 1974), que ja als anys 70 denunciava la xenofòbia a la societat alemanya, que és contrària a la relació d'Emmi, viuda de 60 anys, i Alí, un jove d'ètnia berber *gästarbeiter*, un concepte que designava els treballadors de diverses nacionalitats que durant els anys seixanta foren mà d'obra contractada per les

autoritats de la República Federal Alemanya. Actualment, la filmografia d'Aki Kaurismäki també recull el contrast entre les polítiques d'extrema dreta i la solidaritat de la població, a comèdies dramàtiques com *Le Havre* (2011) o *El otro lado de la esperanza* (2017), dues parts d'una trilogia encara per completar. En una entrevista al mitjà *Público* (7/4/2017), el director finlandès assegurava que li interessa tractar aquestes qüestions perquè "la màquina és freda i sense solidaritat no tenim res. Crec que la darrera esperança de la humanitat és la solidaritat, però per desgràcia cada vegada n'hi ha menys".

La solidaritat i la tendresa són també el motor de *Binti* (Frederike Migom, 2019), una pel·lícula que, com *Le Havre*, parla de la migració i la infància. Binti és congoleesa i viu a Bèlgica amb el seu pare Jovial des que tenia pocs mesos, però cap dels dos no té regulada la situació administrativa al país, i la policia els persegueix. Aquest fet no emmascara la il·lusió de la protagonista d'esdevenir una *youtuber* reconeguda, fins al punt que bona part de la pel·lícula està narrada amb aquesta estètica. Així, tant veiem Binti parlant a càmera i enregistrant les seves peripècies pel que serà un vídeo pel seu canal, com la reacció de la comunitat digital amb els seus vídeos "en directe", aprofitant totes les possibilitats de joc del mitjà. Una decisió de guió que amplia la profunditat del personatge, que no està definit únicament per tenir o no tenir papers, sense deixar d'aproximar-se a la situació de manera crítica.

Material didàctic elaborat per:

L'especificitat de les migracions femenines

Manifestació de treballadores de la maduixa marroquines de Huelva per la vulneració dels seus drets

La feminització de la pobresa

Els processos migratoris no es poden separar de les problemàtiques derivades de la producció econòmica. Així, un dels aspectes que cal tenir en compte a l'hora de parlar de migració amb perspectiva de gènere és la *feminització de la pobresa*: es presenta a la majoria de països del món i fa referència a la creixent proporció de dones entre els col·lectius més pobres. A cap país del món les dones tenen els mateixos drets i oportunitats que els homes: les xifres de pobresa, analfabetisme i possibilitat d'accés a l'activitat laboral remunerada i la participació en espais de poder en determina les condicions de desigualtat. D'aquesta manera, la migració femenina presenta especificitats que tenen a

veure amb la concepció patriarcal general de la societat i que, degut al caràcter estructural de la violència contra les dones immigrants, les converteix doblement en víctimes de la desigualtat.

La migració femenina constitueix gairebé la meitat de la migració total internacional, tot i que la manca de dades estadístiques ha generat un efecte d'invisibilitat de la participació femenina en els moviments migratoris. Com a conseqüència, les dones han estat considerades migrants "secundàries", amb un paper no protagonista del seu projecte migratori, que figuren com a acompanyants en el marc del reagrupament familiar de les seves parelles. Així doncs, el sistema de desigualtat de gènere és estructurador dels processos migrato-

Material didàctic elaborat per:

ris i per tant, s'han de tenir en compte factors com la divisió sexual del treball, el sistema de poder i autoritat, les formes d'organització social en les unitats domèstiques, etc.

Flores de otro mundo (Icár Bollaín, 1999) ofereix una mirada atenta i íntima sobre els problemes de dones migrades en un poble castellà.

Les cadenes globals de les cures

En els processos de producció econòmica patriarcal s'articulen pràctiques de distribució desigual de les feines i del treball entre homes i dones: s'atribueix als homes les feines productives i a les dones les tasques reproductives i de cures. Aquesta assignació té, entre d'altres, la conseqüència de portar a la invisibilització el valor econòmic de les activitats de les dones. Així, l'augment de les càrregues econòmiques de les dones i la responsabilitat de mantenir les seves llars, constitueix un dels aspectes que explica que l'emigració internacional estigui tan estesa entre les dones.

Però les desigualtats de gènere no són tan sols les desencadenants de la migració sinó que continuen quan les dones emigren. En les societats receptores sol existir un mercat laboral molt restringit per a les dones immigrants, en què les demandes de feina estan clarament segregades per sexe: fonamental-

ment es tracta de feines en el sector agrícola i en serveis, especialment hostaleria i servei domèstic.

La feminització de les migracions està directament relacionada amb una major participació laboral de les dones migrants per les transformacions del mercat de treball en els països receptors i l'anomenada "crisi de les cures". En molts dels països que actualment que acullen persones migrants és on s'ha instaurat un fals "estat del benestar", en què les dones s'incorporen al mercat laboral "productiu" (feines habitualment atribuïdes als homes), però de forma desigual, i on les tasques de reproducció i de cures continuen sent invisibilitzades i no valorades. D'aquesta manera s'ha produït una "crisi de cures" en la qual s'ha intentat cobrir aquest espai amb el treball de les dones migrants, i s'ha generat així una "cadena global de les cures".

Sindillar utilitza l'art com a eina de denúncia

Les desigualtats que pateixen les dones migrades les converteixen en més vulnerables a la discriminació laboral, l'abús o la violència, i no són considerades beneficiàries de la Llei d'igualtat en cas que estiguin en situació irregular. A més, les persones migrants en general i les dones en particular, sovint experimenten un dramàtic descens d'estatus social respecte del que tenien en la societat d'origen, en l'ocupar llocs de treball molt per sota de les seves capacitats, expectatives i qualificació professional.

La lluita pel dret a padró sense domicili és un dels objectius del sindicat de dones Sindillar/Sindihogar

Material didàctic elaborat per:

Proposta d'activitats

Abans del visionat:

- Demanem a l'alumnat que s'imaginin que han de fugir de casa precipitadament i només poden endur-se 3 coses, que hauran d'escriure, per separat, en targetes en blanc. És tot l'equipatge que s'emporten per la vida a un nou país i no saben si podran retornar mai*.

Fem grups de 5 o 6 alumnes. Cada persona ha de presentar a la resta del grup les seves 3 opcions i explicar-ne les raons. A continuació cada grup ha de consensuar només 9 coses que s'emportaran al vaixell amb el qual estan a punt de salpar, i on compartiran part del viatge. El vaixell salpa en aquest moment i 3 incidents dificulten la navegació (ex: un temporal, un cop de cua de balena i un huracà), i amb cada incidència, s'han de descartar 2 objectes dels escollits per tal que el vaixell no s'enfonsi. Finalment arribem al nou país sans i estalvis. Cada grup exposa i argumenta les targetes que els han quedat i conjuntament, es reflexiona:

1. Teníeu tot el que necessitàveu per sobreviure? I tot el que necessitàveu per créixer i desenvolupar-vos?
2. Tothom té les mateixes necessitats? Què passa amb els infants i el jovent? Són necessitats específiques tingudes en compte? I les dones, la gent gran o la gent amb capacitats diferents?
3. Com de difícil seria si haguéssim de fugir realment? La gent pot sempre triar què emportar-se?

- Aquesta imatge pertany a una convocatòria de protesta sorgida a partir del maig del 2018, quan algunes dones treballadores als camps de maduixes de Huelva van denunciar abusos sexuals i condicions laborals il·legals. Busqueu informació sobre aquesta notícia i feu una anàlisi de la triple discriminació que menciona la imatge. Quina protecció legal s'ofereix a les dones treballadores als camps de Huelva? Quines conseqüències va tenir per a elles el fet de denunciar-ho? Quines són les causes estructurals d'aquesta problemàtica?
- A Catalunya existeixen dues associacions, Sindillar/Sindihogar i Las Kellys, formades per dones i en gran majoria migrants, que treballen en tasques de

*Activitat adaptada de la maleta de recursos pedagògics de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR)

Material didàctic elaborat per:

cures (neteja d'habitacions d'hotels i el manteniment de llars). Per grups, busqueu informació sobre aquestes dues associacions i quines són les seves reivindicacions. Quina relació tenen les seves propostes d'autoorganització amb la precarietat derivada de la "cadena global de les cures"? Què han aconseguit fins ara? Quina és la seva fita?

Després del visionat:

- Analitzeu la vinyeta següent de El Roto. A què fa referència? Quin és el recurs que ha fet servir el dibuixant per construir el missatge?

- El curt documental *La meva pell* (Sicom/Entre Pobles, 2018), Tatiana Voitekovich, d'Ucraïna, hi explica l'experiència del procés migratori en primera persona: els motius que l'han portat a deixar el seu país buscant un futur millor a Europa, però també les incerteses, la discriminació i els reptes. Realitzeu el visionat conjunt del documental i responeu:

-Què empeny Tatiana a abandonar els vincles amb el seu territori natal? Quins són els mecanismes que s'engeguen en una situació tan extrema al país que l'acull? Com es posiciona l'administració pública en casos així? I la societat catalana?

-Assenyaleu els motius que porten a Tatiana a donar-li la volta a l'eslògan d'acollida a persones refugiades, quan diu "Casa nostra no és casa vostra".

-Prenent els 10 punts del Sindicat de Llogaters (a sindicatdellogateres.org) analitzeu les demandes per regular els preus del lloguer i garantir els drets de l'habitatge. Tingueu en consideració quina d'aquestes demandes té in-

Material didàctic elaborat per:

cidència en el cas de Tatiana i els seus fills.

Camp de concentració d'Argelers amb població espanyola l'any 1939.

- El 10 de març de 1939, durant una sessió a la Cambra de París, el diputat ultradretà Philippe Henriot va interpel·lar així el ministre d'Interior socialista Albert Sarraut:

“Posar fi a l’escandalós abús que fan de l’hospitalitat i de la generositat franceses els espanyols que, explotant el títol de refugiats, es lliuren al nostre país a depredacions, pillatges i atemptats odiosos mentre estan pagats pels nostres contribuents, i al qual no sembla posar remei la intenció manifestada pel govern de repartir pel conjunt del territori a gent sense confessió i sotmetre-la a la vigilància i a la repressió de la policia i dels tribunals, que es veuen desbordats.”

Busqueu informació sobre el context històric en què s’emmarquen aquestes declaracions, ara que es commemora el 80è aniversari d’obertura del camp d’Argelers. Per què els espanyols es refugiaven a França? Quina fou la resposta del país? Quina és la voluntat d’Henriot en parlar de “depredacions, pillatges i atemptats odiosos”?

Equipareu aquestes declaracions amb els posicionaments sobre po-

Material didàctic elaborat per:

lítiques actuals, com les de l'italià Matteo Salvini o Santiago Abascal, de Vox.

- Per grups de tres, feu una recerca d'un parell de notícies per grup de diversos diaris i mitjans digitals que tractin la qüestió de la migració i les persones refugiades, d'enguany o d'altres anys. Prenent la *Guia de comunicació inclusiva* de l'Ajuntament de Barcelona (<https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/>), en concret l'apartat "Mitjans de comunicació i llenguatge inclusiu", analitzeu com es fa el tractament sobre les persones refugiades en termes de llenguatge.

Segons aquesta guia, s'utilitzen expressions no respectuoses? Si és així, asse-nyaleu-les i feu una proposta que sí que ho sigui. Si no cal canviar res, argu-menteu-ho entre el grup. En acabar, compartiu les reflexions i les propostes amb la resta del grup aula.

Material didàctic elaborat per:

Documentació relacionada

Bibliografia i altres recursos emprats

- *De Lumière a Kaurismäki. La clase obrera en el cine*. Coordinat per Carlos F. Heredero i Joxean Fernández. Filmoteca vasca, Donostia, 2014.
- Sami, Naïr. *La inmigración explicada a mi hija*. Debolsillo, Barcelona, 2001.
- Recurs pedagògic de CCAR "El dret d'asil. Totes les persones podem ser refugiades". Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.

Recursos i enllaços d'interès

- Recurs pedagògic de CCAR "El dret d'asil. Totes les persones podem ser refugiades". Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Disponible per descarregar a escolesrefugi.com
- *Guia pràctica per a l'agent antirumors*, de l'Ajuntament de Barcelona

Sos Racisme

sosracisme.org

Amnistia Internacional - Catalunya

amnistiacatalunya.org

Stop Mare Mortum

stopmaremortum.org

Tanquem els CIE

tanquemelscie.cat

Espacio del Immigrante

espaciodelinmigrante.wordpress.com

Media.cat - Observatori crític dels mitjans

media.cat

Material didàctic elaborat per:

Glossari

Capitalisme: Sistema econòmic basat en relacions d'explotació i espoli l'objectiu del qual és la recerca del major guany possible a través de la reducció progressiva de costos. Se sustenta en l'estructura patriarcal de la societat.

Patriarcat: Forma d'organització política, social, econòmica, ideològica i religiosa basada en la idea d'autoritat i superioritat del que és masculí sobre el que és femení, fonamentada en mites i que es reproduïx a través de la socialització de gènere.

Posada en escena: Concepte d'origen teatral que prové del terme francès *mise-en-scène* (posar en escena una acció). En relació amb el cinema s'utilitza per expressar el control del director o directora sobre tot allò que apareix a la imatge, és a dir, descriu la forma i composició dels elements que apareixen en l'enquadrament. La posada en escena inclou tant aquells aspectes del cinema que coincideixen amb el teatre (decorats, il·luminació, vestuari, elecció, moviment i comportament dels personatges) com els aspectes més propis del cinema (moviments de càmera, escala i mida dels enquadraments, etc.).

Violència estructural: Violència que forma part de l'estructura social i que impedeix cobrir les necessitats bàsiques, com la generada per la desigualtat social, l'atur, les mancances en la nutrició, la manca de serveis sanitaris i educatius bàsics, etc.

Violència cultural: Es refereix a aquells aspectes de l'àmbit simbòlic (religió, cultura, llengua, art, ciències...) que es poden utilitzar per justificar o legitimar la violència estructural o directa. La violència cultural també pot prendre el nom de cultura de la violència.

Material didàctic elaborat per:

Dades de contacte

Si voleu aprofundir més en aquest o altres aspectes del cinema, els docents disposen d'accés gratuït a la Biblioteca del cinema de la Filmoteca amb tot tipus de recursos i bibliografia sobre cinema i cultura audiovisual.

Filmoteca de Catalunya

Filmoteca per a les escoles

filmoteca.escoles@gencat.cat

T 935 565 198

<https://filmoteca.cat/web/ca/article/filmoteca-les-escoles>

<https://filmotecaescoles.blog.gencat.cat>

Drac Màgic

drac@dracmagic.cat

T 93 216 00 04

www.dracmagic.cat